

**ÖSSZEHASONLÍTÓ
KUTATÁSOK
A SZAKMAI TANÁRKÉPZÉS
TERÜLETÉN**

---

tanulmánykötet

ÖSSZEHASONLÍTÓ KUTATÁSOK A SZAKMAI TANÁRKÉPZÉS TERÜLETÉN

---

tanulmánykötet

Sopron

2015.

SZÉCHENYI 2020

Szerkesztő:

Dr. Katona György
Nyugat-magyarországi Egyetem

Szerzők:

**Dr. Katona György, Dr. Katona László,
Kollarics Tímea, Dr. Patyi Gábor**

Kiadja:

**Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó
University of West Hungary Press**

Felelős kiadó:

Prof. Dr. Németh Róbert
tudományos és külügyi rektorhelyettes

ISBN 978-963-334-247-3

Nyomdai szerkesztés és kivitelezés:

FORENO Nonprofit Kft.
9400 Sopron, Fraknói u. 22.
Tel.: +36 99/511-880 Fax: +36 99/511-881
E-mail: info@foreno.hu

Felelős vezető:

Földes Tamás ügyvezető igazgató

**A kiadvány a TÁMOP-4.1.2.B.2-13/1-2013-0012 jelű,
Szakmai tanárképzés országos módszertani- és képzésfejlesztése
projekt támogatásával valósult meg.**

TARTALOM

Előszó.....	5
Tanárképzés, szakmai pedagógusképzés Ausztriában, különös tekintettel az agrár pedagógusképzésre.....	7
Bevezetés	7
Egyetemi szintű tanárképzés.....	8
Tanárképzés a pedagógiai főiskolán	9
Szakmai pedagógusképzés Ausztriában	10
Szakmai pedagógusképzés a pedagógiai főiskolán.....	11
Agrár pedagógusképzés Ausztriában.....	13
Bibliográfia	19
Dióhéjban a közgazdásztanár-képzésről Nagy-Britanniában.....	21
Bevezetés	21
Tanárképzés Nagy-Britanniában (dióhéjban)	21
Közgazdasági ismeretek az angol iskolában.....	25
A közgazdásztanár-képzés Nagy-Britanniában (dióhéjban).....	26
Összegzés.....	27
Bibliográfia	28
Intézményi e-learning motivációk	29
Bevezetés	29
A magyar felsőoktatási e-learning trendek, motivációk	31
Eltérő trendek, motivációk külföldi e-learning JÓGYAKORLATOKBAN.....	35
Következtetések	38
Bibliográfia	40

Dióhéjban a közgazdásztanár-képzésről Nagy-Britanniában

Dr. Katona László

Bevezetés

Jelen fejezet célja, hogy röviden összegezze, milyen feltételekkel válhat valaki a hazai képzési rendszerben közgazdásztanárnak nevezett szaktanárrá (economics teacher) Nagy-Britanniában. Az első fejezetben röviden bemutatjuk a brit tanárképzés összetett rendszerét, majd azt is, hogy miért olyan fontos a közgazdaságtanhoz és a gazdasághoz értő tanárok képzése. Ezután bemutatjuk a közgazdásztanár-képző speciális programokat.

Tanárképzés Nagy-Britanniában (dióhéjban)

A brit pedagógusképzési modell legfontosabb jellemzői közé tartozik, hogy idejében felismerték, hogy a tanárrá válás egy folyamat (vö. Falus, 2007) aminek a szakmai elvárásai már a folyamatba való belépés előtt tisztázottak (vö. Falus, 2007 és 2011). A folyamat során nem csak az elmélet és gyakorlat egyensúlyára, és összefüggéseire fordítanak figyelmet, hanem a szakmai fejlődés és a szakmai felelősségvállalás fejlesztésére, az önfejlesztésre. A tanári alapképzést és az azután következő szakmai fejlődést egységes rendszerként tekintik. A képzésbe nem könnyű bekerülni, viszont azok, akik bekerülnek nagy valószínűséggel jó álláshoz jutnak, ami a képzési rendszer egyfajta in-

dikátora is egyben. A pedagógusok előmenetelét egy kidolgozott kompetencialista segíti, ennek megfelelően pontosan meghatározott, országosan egységesített irányelvek (sztenderdek) mentén történik, aminek motiváló hatása van a pedagóguskora. A pedagógusrendszer átgondolt és rugalmas. A bemeneti és a kimeneti sztenderdeket világosan definiálják. A rendszer rugalmasságát dicséri, hogy a bemeneti sztenderdek figyelembe veszik a változatos életutakat, tapasztalatokat, miközben lehetőséget is kínál a karrier pontos megtervezésére is.

A bemeneti szint angol és matematika érettségi (GCSE) legalább C (jó-közepes) minősítéssel. Az általános iskolai tanárok/tanítók és az óvodapedagógusok (early years teachers) számára ezen felül kötelező egy természettudományos tárgy (GCSE science) (biológia, fizika vagy kémia) érettségi szintén legalább C minősítéssel. Akik középiskolában, vagy tankötelezettség utáni képzésben kívánnak tanítani (szakmai képzés, „esti/levelezős képzés, kiegészítő képzések) diplomával kell, hogy végezzenek a kívánt tárgyból. Vannak olyan egyetemek és szakok, ahol a tanárképzésbe kizárólag két tárgyból tett emeltszintű érettségivel (two A-levels) léphetnek be a jelöltek.

A tanári mesterségre vágyóknak három lehetősége van: alapszakos tanárképzés (undergraduate teacher training), ez az úgynevezett tanári alapképzés, amelyet angolul *initial teacher training*nek neveznek, magyarul egyszerűen csak tanárképzésnek fordítjuk (vö. Király, 2013). Ezt követi a posztgraduális tanárképzés (postgraduate teacher training) és másoddiplomás vagy munka melletti pedagógus továbbképzés (employment-based teacher training).

A tanári alapszak, azaz a B.Ed. (Bachelor of Education) első, nappali tagozatos képzésben 3–4 évet vesz igénybe. Általában általános iskolai tanár és tanító jelöltek választják ezt a képzési formát. Egyéb, nem tanári alapszakos diplomával (BA vagy BSc) úgy válhat valaki pedagógussá, hogy 3–4

---

nappali vagy 4–6 év alatt levelező képzésben minősített tanári státuszt szerez (QTS – Qualified Teacher Status).

A posztgraduális képzés angol összefoglaló neve *postgraduate certificate in education* (PGCE), amely egy egyetemi/főiskolai másoddiplomás tanárképzés tanári diplomával nem rendelkezők számára (Király, 2013). A PGCE tanári képesítés nappali tagozaton egy év, levelező tagozaton két év alatt megszerezhető. A képzés erősen gyakorlati jellegű, a 12 hetes főiskolai/egyetemi tanulmányokat 18 hét iskolai gyakorlat követi. Ebbe a képzési formába tartozik az iskola központú tanári alapképzés is, amely egy egyéves képzés, és sokkal kevesebb elméleti, de annál több gyakorlati foglalkozást tartalmaz.

A munka melletti pedagógus továbbképzés azok számára kínál alternatívát, akiknek a pedagógusmesterség nem az első karrierje. A munka melletti továbbképzési programokban a jelöltek fizetést kapnak a továbbképzés fejében, és egy tanév alatt minősítést szerezhetnek (pl. Teach First és a Registered Teacher Programme). A két példaként hozott képzési program két éves képzést takar. A *Registered Teacher Programme*-ban részt vevők fizetést kapnak, és olyan diplomával nem rendelkező szakemberek jelentkezhetnek rá, akiknek már van némi jártasságuk a felsőoktatásban; vagy mert jelenleg alapszakos hallgatók vagy mert HND képesítésük van. A HND a magyar OKJ vagy FSZ/FOSZK képzésnek megfelelő bizonyítvány (Higher National Diploma). Természetesen a képzésbe való bekapcsolódás alapja, hogy a jelölt talál egy olyan iskolát, aki hajlandó a képzés idejére alkalmazni őt. Az iskola a képzés idejére anyagi támogatást kap. A *Teach First* képzés olyan alapszakot végzett jelölteknek szólít meg, akik kitűnő minősítést szereztek és igen tehetségesek. A program célja, hogy arra sarkalja a friss diplomásokat, hogy elsőként tanításban próbálják ki magukat, így a képzés jórészt vezetői és menedzsment készségek fejlesztésére fókuszál.

A képzések végén, feltéve, hogy a jelölt megfelel a sztenderdekben lefektetett elvárásoknak megszerzi a minősített tanári státuszt (QTS) és pályakezdő pedagógusként (NQT – newly qualified teacher) megkezdheti az ún. indukciós évet, amely a brit tanárképzési rendszerben a munkába állás első évét jelenti. Ezalatt az egy év alatt a kezdő tanárokat tutorok támogatják, a szakképző intézménnyel szoros kapcsolatban. A kezdő tanárok akciótervet (action plan) készítenek, amelyek részletezik jövőbeli terveiket, céljaikat. Önelemző értékelést is kell készíteniük.

A brit tanárok hat fokozatot járhatnak végig, a bérezés is ez alapján történik. A **kezdő tanár** (NTS) a fő fizetési skála kezdő szintjén áll. 3–4 év a pályán eltöltött idő és kellő önálló kutatás után a következő kategóriába léphetnek, és **tanárrá** nevezhetik ki őket (CT – core teacher), ők két évente léphetnek fizetési kategóriát. Igazgatói döntés hatására azok a tanárok, akik a küszöbszint feletti felső fizetési skála legfelsőbb fizetési szintjén állnak **minősített tanárrá** (PTT – post threshold teacher) válhatnak, nekik már részt kell venni a kezdő tanárok mentorálásában is. Külső minősítési folyamat eredményeképpen a minősített tanár **kiváló tanárrá** válhat (ET – excellent teacher), ehhez a minősítéshez az országos értékelő bizottsághoz kell kérvényt benyújtani. A kiváló tanárok vezetői pozíciókat is betölthetnek. A legfelsőbb kategóriába szintén külső minősítéssel, kérvényezésre lehet belépni. A vezetőtanárok (AST – advanced skill teacher) munkaidejük 20%-át mentorálással töltik, és elvárás tőlük stratégiai, vezetői szerepek illetve az iskolai életben is túlmutató szerepek felvállalása.

A magasabb kategóriába való besoroláshoz öt területen kell megfelelniük a tanároknak: a tanítás ismerete és megértése, tanítás és értékelés, tanulói fejlődés, szakmai hatékonyság és szakmai jellemzők. [1-2-3]

Közgazdasági ismeretek az angol iskolában

Az általános szemlélet szerint, nem azért fontos a közgazdaságtan középiskolai oktatása, mert azáltal sokkal könnyebben be lehet kerülni felsőfokú képzésbe, hanem azért, mert a közgazdaságtan interdiszciplinaritásának köszönhetően mindennel összefügg. Jobban érthető lesz általa a politika, a mindennapi életet érintő filozófiai nézetek. Az is elterjedt nézet, hogy bárki, aki tovább szeretne tanulni hasznát veszi a közgazdász szemléletmódnak. [4]

Általános iskolai képzésben pedig alapvető tantárgy a háztartástan (home economics), amely a gyakorlati élet szempontjából fontos gazdasági ismereteket közvetíti mint például a háztartástan, háztartási és családi költségvetés, táplálkozás és vásárlás stb.[5]. Sajnos azonban az utóbbi években csökkent a közgazdászstanárok száma, és ennek két oka van: a gazdaságtan nem része a kötelező tantervi tananyagának, csupán választható, valamint, a frissen végzett közgazdászok a jobb fizetési ígéretekért kapnak a szakmában, és nem vonzó számukra a tanári pálya [6]. A PSHE-nevelés (személyes, szociális, egészségügyi és gazdasági nevelés) egy olyan tantárgy, amely valamilyen formában 2000 óta jelen van a brit iskolákban, vagy kötelező vagy szabadon választható formában [7]. A tantárgy a következő témákat öleli fel [8]: alkohol, dohányzás, drogok, egészség, bántalmazás, állampolgárság, demokrácia és emberi jogok, a karrier és a munka világa, pénzügyek, család és kapcsolatok, szexuális nevelés. A 2013-ban felülvizsgált 2011-es PSHE-nevelést érintő oktatási határozat kimondja, hogy a tantárgy szabadon választható marad [9], de tartalmi ajánlást tettek hozzá, amelyek online elérhetőek [10]. Természetesen, a szakmai képzésekben (kereskedelmi, vendéglátó ipari, turizmus, és egyéb középiskolai közgazdasági alapú képzésekben) van igény szakmai tanárookra.

A közgazdásztanár-képzés Nagy-Britanniában (dióhéjban)

A brit tanárképzési modell bár összetett, de sokszínűségét és rugalmasságát vitatni nem lehet. A fejezet második pontjában olvasható általános összefoglalóból látható, hogy a közgazdásztanári minősítés többféle képzési rendben is elképzelhető. Lehetőség van a tanári alapképzés után posztgraduális képzésben PGCE képesítést szerezni Business in Education és Economics tárgyakból. Vagy, a közgazdász BSc diplomával rendelkezők választhatják a munka melletti pedagógus továbbképzést és így szerezhettek PGCE minősítést. A lényeg mindenképpen az, hogy munka mellett vagy alapképzés után 1 vagy két éves PGCE minősítéssel szakmai területen/szakmai tárgyakból tanári minősítés (QTS) szerezhető. A munka melletti továbbképzési programok kiváló lehetőséget nyújtanak gazdasági, idegenforgalmi, vendéglátó ipari BSc képzettséggel rendelkező közgazdásztanároknak, hogy szakiskolákban (vocational education) szakmát tanítsanak. A képzés előnyeit és jellemzőit fent tárgyaltuk.

Összegzés

A brit oktatási rendszert sok kritika éri az elmúlt pár évben. Különösen azért, mert a fókusz egyre inkább a tesztelés, mérés és értékelés irányába tolódik el az oktatási rendszerben. Mindent és mindenkit minősítenek, a pedagógusok megbecsülése is a teljes mértékű teljesítményorientáció felé tolódik el [11]. Egy azonban bizonyos: szakmájukat magas szinten művelő, igényes szakemberek úgy kapcsolódhatnak bele a középszintű szakmai képzésbe, hogy gyakorlati pedagógiai készségeik fejlesztésén van a hangsúly. A PGCE képzések, főleg azok, amelyeket munka mellett végezhetnek, gyakorlat és iskola-központúak. A képzés 60%-át iskolában töltik a jelöltek, és csupán 40%-át előadásokon az egyetemen. Kiemelkedő anyagi juttatáshoz is juthatnak a képzés során. Azt, hogy könnyebb-e a helyzetük, vagy hogy milyen képzést illető tartalmi kritikák merülnek fel, egy nemzetközi összehasonlító pedagógiai kutatás tárhatná fel.

Bibliográfia

FALUS I. (2007): A tanárrá válás folyamata. Gondolat kiadó, Budapest

FALUS I. (2011): A pedagógus pályára bocsátás feltétele, a sztenderdekre vonatkozó nemzetközi tapasztalatok elemzése. In: Falus Iván (szerk.): Módszertani kiadványok: Tanári pályaalakalmasság - kompetenciák - sztenderdek nemzetközi áttekintés, Eger

Király Zs. (2013): Tanártovábbképzés Angliában. Oktatási Hivatal, TÁMOP-3.1.5/12-2012-0001, Budapest

Internetes források:

[1] http://www.prospects.ac.uk/routes_into_teaching.htm

[2] <https://www.ucas.com/ucas/teacher-training/getting-started/postgraduate-routes-teaching>

[3] <http://www.telegraph.co.uk/education/4126562/Top-10-ways-to-get-into-teaching.html>
www.teachfirst.org.uk

[4] <http://whystudyeconomics.ac.uk/During-your-study/economics-at-school/>

[5] <http://www.educationengland.org.uk/documents/hmi-curricmatters/homec.html>

[6] <http://www.economist.com/node/11848608>

[7] [http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20141124154759/
http://www.ofsted.gov.uk/resources/personal-social-health-and-economic-education-schools](http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20141124154759/http://www.ofsted.gov.uk/resources/personal-social-health-and-economic-education-schools)

[8] <http://www.pshe-association.org.uk/uploads/media/27/7851.pdf>

[9] https://www.pshe-association.org.uk/resources_search_details.aspx?ResourceId=495

[10] <https://www.pshe-association.org.uk/uploads/media/17/7979.pdf>

[11] <http://www.theguardian.com/commentisfree/2013/jan/02/education-tested-to-destruction>